

Llibres pòstums

La retirada de Jordi Pujol i Soley ha propiciat la massiva publicació de llibres que intenten retratar el seu perfil polièdric. N'hi ha de corals, "d'elogis desmesurats", de recopilacions d'escrits, d'investigació, d'humor, i fins i tot n'hi ha que expliquen les intimitats de l'últim gran polític de la transició.

Entre dues i tres generacions de periodistes han seguit de prop, amb retrets i elogis, fílies i fòbies, la trajectòria de qui ha governat Catalunya des del 8 de maig del 1980. Albert Alay, Francesc-Marc Alvaro, Toni Batllori, els d'El Burladero, Manuel Cuyàs, Pere Cullell, Josep Faulí, Fer, Ju Forn, els deu germans Miranda, Albert Om, Ramon Pedrós, Antoni Plaja i Josep Carles Vergés han contribuït aquest any a deixar un llegat escrit sobre Jordi Pujol. Però l'allau de llibres tot just ha començat.

Jordi Pujol ha utilitzat copioses vegades l'"avui no toca" per regular les declaracions que no creia convenient emetre en determinades situacions. El periodista polític Francesc-Marc Alvaro (Vilanova i la Geltrú, 1967) ha volgut servir-se d'aquesta expressió, que fins i tot Aznar ha emprat en alguna ocasió, per batejar el seu últim treball: *Ara sí que toca* (Edicions 62). Llibre que Albert Sàez, director adjunt de l'*Avui*, assegura que "no agradarà als pujolistes abrandats ni als antipujolistes visceralment però que l'hauran de llegir". Des del 1989, Alvaro s'ha dedicat a observar què hi havia darrere l'escenari del que ell anomena "transpujolisme o tardopujolisme" i a esbrinar qui són els post i els neopujolistes. Tot per poder abordar ara l'evolució del "tòtem" de CiU entre 1992 –any en què esclata la crisi entre Miquel Roca i Jordi Pujol– i el 2002 –any en què es designa el seu successor–. En aquest encàrrec d'editor destaca el relat que se'n fa, del sopar-pacte, a l'Hotel Majestic amb Aznar, l'absència de Mas aquella nit i els comentaris de Pujol a Molins reconeixent que s'havien equivocat. I per construir aquesta anàlisi política han fet falta una cinquantena

d'entrevistes i un rigorós treball d'investigació de més de dos anys que s'han vist recompensats pel bon resultat.

Però d'interpretació política, amb un to bastant més exaltat, també hi ha el d'Antoni Plaja (Palamós, 1941), *Jordi Pujol. Una vida dedicada a construir Catalunya* (Mediterrània). El llibre, prologat per l'expresident del Parlament Joan Rigol, fa una aproximació al pensament de Pujol i un repàs dels vint-i-tres anys com a cap de l'executiu català, acompanyat amb discursos i textos del mateix president. Fins i tot Jordi Pujol va titllar "d'agraïda" i "d'elogi desmesurat" l'obra de Plaja durant la presentació del llibre el setembre passat. I per als més crítics també es pot trobar *La caiguda de l'imperi Pujol* (Tres Tigres), una emulació caricaturesca d'*El rei Lear* de Josep Carles Vergés, economista i rebotat d'Unió.

En canvi, si el que es busca és una bona selecció de fragments de textos escrits pel president del Govern català, es pot consultar la que va fer el periodista Albert Alay (Barcelona, 1933), exdiputat al Parlament de Catalunya i dirigent d'Esquerra Republicana fins al 1990. *Antologia política de Jordi Pujol* (Pòrtic) és el recull de 1.221 extractes, ordenats cronològicament, que ajuden a comprendre l'origen del tarannà ideològic del pujolisme: un Pujol patriota, europeista i cristià. Els fragments, alguns inèdits, han estat extrets de discursos, ponències i llibres i estan datats majoritàriament a partir dels anys vuitanta, tot i que se'n troben alguns del 1962, any que Jordi Pujol va sortir de la presó de Torrero, Saragossa. I més recentment se n'ha publicat un altre de recopilacions, *El llibre roig de Jordi Pujol* (Planeta). Josep Faulí recull aquí l'ideari del president català en format diccionari,

inspirant-se en el “llibre roig” de la Revolució Cultural xinesa de Zedong.

D'un altre estil ben diferent són els llibres de Ramon Pedrós (Lleida, 1947), que va ser cap del gabinet de premsa de la presidència catalana entre 1988 i 1998 i coneix bé la relació personal de Pujol amb Felipe González i José María Aznar. *A Jordi Pujol a les Espanyes* (Planeta), Pedrós descobreix al lector curiositats, trobades secretes i la verdadera actitud de Pujol vers els dos mandataris espanyols. Per rendibilitzar la seva feina, ja va publicar a final de l'any passat *La volta al món amb Jordi Pujol* (Planeta, 2002), en què dóna a conèixer una part dels dos milions de quilòmetres que el president de la Generalitat catalana ha recorregut en les sortides oficials a l'estranger, dada que representa uns cinc anys dormint fora de casa. Pedrós se serveix de la crònica i l'anecdota per fer aquests “dos forats de pany” que no han estat exempts de polèmica. Per mostrar aquest Pujol carismàtic, maniàtic, solitari i gens afectuós, Pedrós ha hagut de jugar amb les difuses fronteres de la legitimitat ètica i moral.

Tanmateix, si el que interessa és tenir una visió de conjunt, el millor seria mirar el “retrat coral” que ha construït l'autor de *L'oasi català*, Pere Cullerell (Sabadell, 1962) a *Què direu de mi* (Planeta). Per descriure el perfil d'un home polièdric, defensa Cullerell, es necessiten visions de diversos àmbits i ideologies, des de Raimon Obiols a Oriol Pujol i Ferrussola. Concretament aplega el punt de vista de setanta-set homes i tres dones: la lingüista Aina Moll, l'exregidora Eulàlia Vintró i la periodista Pilar Rahola. Una elecció que s'ajusta a la representació política actual. Cullerell reconstrueix així episodis de la transició democràtica de Catalunya a partir dels mateixos protagonistes com el cas Banca Catalana del 1984, la projecció de Catalunya a l'estranger, la normalització lingüística, la contribució del Govern català a l'estabilitat d'Espanya i el fenomen del pujolisme i la seva successió. Alhora fa un recorregut transversal de la trajectòria política i personal de Pujol: l'estadista, la seva tibant relació amb els periodistes, l'instint de supervivència i el tacticisme unipersonal, entre altres. Només Pasqual Maragall i Miquel Roca van

La pluja de llibres d'enguany sobre la figura de Jordi Pujol omple les llibreries catalanes.

negar-se a participar si el llibre es publicava abans de les eleccions.

També el periodista Albert Om (Tardell, 1967) va reunir a cent persones per parlar de Pujol, però aquest, en clau d'humor. *El dia que plegui Jordi Pujol* (Ara Llibres) no és estrictament biogràfic, sinó un relat-ficció que recull la veu de cent catalans pronosticant què passarà l'endemà que “el patró d'Albert Boadella”, en paraules de Víctor Amela, deixi la presidència. A final del 2002, el presentador de *L'hora del pati* va aprofitar el seu programa de Rac-1 per demanar a polítics, escriptors, periodistes i personatges públics que fessin les seves apostes de futur. Crítiques, complaents com la de Lluís Prenafeta, iròniques, silencioses com la d'Artur Mas, cruels com la de Piti Espanol, reflexives, simpàtiques com la de Roser Capdevila, escèptiques i pragmàtiques com la de Manuel Fuentes. Al principi del llibre, Om fa un exercici de prospectiva de com podria haver estat l'última nit de Pujol com a president i dibuixa una idíl·lica estampa de família amb els seus set fills i “la Marta”. I no cent, però sí vint persones va entrevistar per al diari *El Punt* el periodista Manuel Cuyàs (Mataró, 1952) per tal d'aconseguir les “confessions de persones que l'han conegut”, *Vint i Jordi Pujol* (Eumo

Editorial). Un retrat dels “molts pujols” cantat a les vint veus de persones com ara Antoni Vives, Manuela de Madre, Pere Esteve, Magda Oranich i Miquel Sel·larès.

Per als qui prefereixen l'humor n'hi ha per triar. S'ha publicat *Jordi Pujol al país de les caramelles* (Angle Editorial), que inclou un CD amb quatre monòlegs de Toni Clapés imitant Pujol i en què el guionista Iu Forn (Badalona, 1962) parla en boca del president i a partir de reculls de premsa fa comentaris sobre personatges com ara ‘Asnar’. Per als més irreverents, *El milhomes*, dels d'El Burladero (Rusinol Quatre Edicions), i també hi ha l'*Adéu, Pujol!* (Columna), del col·lectiu batejat com a germans Miranda. Deu contes satírics de deu personatges amb divergències i coincidències sobre els vint-i-tres anys del Govern pujolista.

I per als qui no agradi llegir excessivament hi ha el Pujol de caricatura a dos llibres de tires còmiques, el de Fer de l'*Avui*, *Adéu, presi!* (Viena Edicions) i el de Toni Batllori de *La Vanguardia*, *Pujol* (Dèria Editors), en castellà.

Amb nostàlgia, ressentiment, elogis o rialles, ara toca l'últim comiat editorial de l'expresident català Jordi Pujol.

Tais Dalmau